

Elevstyrets påverkan på gymnasieelevers lärandemiljö utifrån ett sociokulturellt perspektiv – en fallstudie på Ale gymnasium

Sonja Adelbratt & Alexander Jedenius

”Inriktning/specialisering/LAU370”

Handledare: Stefan Schedin

Examinator: Bo G. Eriksson

Rapportnummer: HT08 248007

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Elevstyrets påverkan på gymnasieelevers lärandemiljö - en fallstudie på Ale gymnasium.

Författare: Sonja Adelbratt & Alexander Jedenius

Termin och år: HT 20008

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Stefan Schedin

Examinator: Bo G. Eriksson

Rapportnummer: HT08 248007

Nyckelord: Elevstyre, demokrati, Ale gymnasium, sociokulturellt perspektiv, lärandemiljö

Under åren 1997-2006 genomförde ett 40-tal gymnasieskolor, däribland Ale gymnasium, en försöksverksamhet med elevmajoritet i skolornas lokala styrelse. Den nuvarande regeringen valde att inte förlänga tiden för försöksverksamheten. Genom en fallstudie ämnar denna studie att utifrån ett sociokulturellt perspektiv undersöka hur elevstyret på Ale gymnasium påverkade lärandemiljön för elever. Data kommer att samlas in i form av intervjuer från elever, rektor och lärare som fanns på Ale gymnasium under perioden med elevstyre. Under elevstyrets påverkan fick de redan aktivt engagerade eleverna en mer gynnsam lärandemiljö, men övriga elever påverkades ej nämnvärt. Studien ger en insikt i hur elevstyret påverkar elevernas lärandemiljö, vilket har en stor betydelse för lärare inom gymnasieskolan.

Förord

Elevdemokrati har varit ett begrepp som genomsyrat lärarutbildningen. När vi funderade på vad vi ville skriva föll det sig naturligt att skriva om detta ämne. Dels då Alexander hade upplevt elevdemokrati på nära håll då han gick naturvetenskapliga linjen på Ale gymnasium där ett aktivt elevstyre rådde, dels att vi hade olika syn på begreppet vilket skulle berika våra synsätt. Under arbetets gång fick vi uppleva utmaningen att försöka tolka praktiken utifrån pedagogiska teorier.

Innehållsförteckning

Bakgrund	5
Teoretisk anknytning	7
Lärandemiljö allmänt	7
Det sociokulturella perspektivet på lärandemiljö	7
Det sociokulturella perspektivet på lärandemiljö -enligt Olga Dysthe	8
1, Lärandet är situerat	9
2, Lärandet är i huvudsak socialt	9
3, Lärandet är distribuerat	9
4, Lärandet är medierat	10
5, Lärandet är deltagande i praxisgemenskap	10
6, Språket är grundläggande i läroprocesserna	10
Problemställning	11
Syfte	11
Design, metoder och tillvägagångssätt	11
Design	12
Urval och procedur	12
Intervjun – etiska överväganden	13
Informanterna	13
Kvalitativ innehållsanalys	13
Tillvägagångssätt	14
Resultatredovisning	14
Situerat lärande	14
Socialt	15
Distribution	15
Medierat lärande	15
Praxisgemenskap	16
Språk	17
Slutdiskussion	17
Referenser	21
Bilaga	23

Bakgrund

Begreppet elevinflytande har i många år varit ett omdiskuterat ämne. När folkskolan utvecklades i Sverige under 1800-talet var syftet med skolan främst att folket skulle fostras till att göra uppoffringar för fosterlandet och för Gud (Ekman & Todosijevic 2003). Demokrati och inflytande var inte skolans syfte, utan syftet var fostran. Nationalismen var under frammarsch under 1800-talet och Sveriges ledare hade ett behov av en lojal, gudfruktig och patriotisk arbetskraft. Efter andra världskriget där man såg resultaten av vad fascistiska krafter kunde åstadkomma med en sådan arbetskraft, blev det aktuellt att skolan skulle främja demokrati. Tysklands politik före och under andra världskrigets förödande konsekvenser blev ett exempel på hur välutbildade men med ett milt uttryck patriotiska människor kunde bidra med kanske den största tragedin i mänsklig historia. En ny strategi för svenska skolans verksamhet lades fram efter kriget:

Det handlade om att fostra kritiskt tänkande individer som utifrån sin kunskap om samhällsfrågor skulle kunna verka som engagerade demokratiska medborgare (Ekman & Todosijevic 2003, sid 16).

Följande exempel på hur denna skolreform mottogs ute i landet ger Andersson (1972) som beskriver vad som hände i Skepplanda som ligger i Ale kommun. Skolstyrelsen i Skepplanda valde att ändra satsen om skolans målsättning att fostra demokratiska medborgare till: ”Skolans uppgift är att fostra goda, kristna medborgare i vårt demokratiska svenska samhälle (Andersson 1972).” Målsättningen att fostra gudfruktiga människor var fortfarande en faktor efter kriget men demokratin sågs ändå som något viktigt.

Den senaste läroplanen för gymnasieskolan Lpf 94 tar aktivt ställning för att det för eleven är viktigt att inte bara känna till utan även kunna arbeta under demokratiska former:

Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värden. Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att utöva inflytande på undervisningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har (Lpf94, s 47).

Våren år 1997 godkände den svenska riksdagen ett förslag från regeringen angående elevstyre. Beslutet gav landets gymnasieskolor under en försöksperiod på fyra år tillåtelse att ha elevmajoritet i den lokala styrelsen. År 1999 skrevs den statliga offentliga utredningen: det unga folkstyret. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen hade fyra argument för elevmajoritet i den lokala styrelsen. Argumenten var följande (SOU 1999:93):

1. *Rättighet. Elever har en grundläggande rätt, att påverka sin arbetssituation. Regeringen hänvisar till artikel 12 i barnkonventionen. Även skollagen åberopas, som föreskriver att elever skall ges möjlighet till inflytande över sin utbildning.*
2. *Demokratisk fostran. Elever bör få inflytande därför att det är skolans uppgift att ”fostra demokratiska medborgare”.*

3. *Pedagogisk effektivitet. Ökat inflytande ger bättre motivation för inläring, hävdar regeringen. Det är "en förutsättning" för livslångt lärande, påstås det.*

I propositionen framträder också ett fjärde argument, som dock inte lyfts fram så tydligt.

4. *Bättre kompetensutnyttjande. Regeringen hävdar att gymnasieelever "är så vuxna att de är kompetenta att ta ansvar för sin utbildning och för sin skola att deras kompetens bör utnyttjas som en resurs för skolledningen". (SOU 1999:93)*

Det diskuteras vidare hur giltiga dessa argument egentligen är (SOU 1999:93). Det är en rättighet för barn att få vara med och påverka men det är ingen rättighet att de ska styra verksamheten vilket den dåvarande regeringens förslag var. Regeringens hänvisning till barnkonventioner berättigar inte att eleverna ska styra skolan. Eleverna på vissa gymnasieskolor hade våren 1997 makt att rösta emot sina ledare, rektorer samt lärare. I en rapport från skolverket menade att elevinflytandet skulle öka motivationen hos eleverna men förutsättningarna för att det skulle fungera var att det finns ett intresse hos skolpersonalen och att många av eleverna på skolorna var intresserade av att ta på sig ett större ansvar (Skolverket 2000:405).

Ale gymnasium i Ale kommun norr om Göteborg var en av de skolor där eleverna var i majoritet i styrelsen. I deras hemsida framgår att de arbetar med värdegrunden och att de tycker att värdegrundens budskap är viktigt, att alla är lika mycket värda och deras motto är "vi bygger din framtid tillsammans". Skolan var knappt färdigbyggd när de beslöt att vara med i detta demokratiprojekt. Genom åren 2000-2006 hade skolan elevdemokrati och den lokala styrelsen beslöt bland annat att eleverna ska ha tillgång till frukost. Under den lokala styrelsens ledning hade Ale gymnasium så kallade studiepass två timmar om dagen. Dessa studiepass gav eleverna utrymme att uppsöka den lärare de ville ha hjälp utav då skolans lärare satt i varsitt klassrum och fanns tillgänglig för de elever som sökte hjälp eller vägledning. Det skall tilläggas att alla kurser fick avsätta tid till dessa studiepass så elevernas lärarledda undervisning minskade totalt i tid. Elevstyret på Ale gymnasium efterliknade det demokratiska styrelseskick vi har i Sverige nämligen representativ demokrati. De elever som var med i styrelsen talade för övriga elever.

År 2006 beslöt regeringen med Jan Björklund som utbildningsminister att inte förlänga tiden för försöksverksamheten med elevmajoritet i lokala styrelser med bland annat motiveringen:

Som jag tidigare har påpekat är det en viktig princip att makt och ansvar hänger samman. Det är den bärande principen för all makt- och myndighetsutövning i Sverige. Om elever, som själva inte är myndiga, fattar felaktiga beslut går det inte att utkräva ansvar efteråt. Skolans lärare och rektorer måste därför ha det avgörande inflytandet över verksamheten (Björklund 2006).

Jan Björklund ifrågasatte vidare formen med elevstyre med att hänvisa till skolverkets attitydundersökning från år 2003. Björklund (2006/07:99) menar att skolverket visar att försöksverksamheten inte bidragit till att eleverna känner att de har mer inflytande över sin skolmiljö utan att deras känsla av inflytande är oförändrad över åren 1997-2003. Björklund fortsätter med att trycka på faktumet att eleverna är i skolan för att lära och tanken att de ska kunna rösta ned lärarna för att de är flera, är nedvärderande mot lärare och rektors

profession.

Oppositionen med socialdemokraternas förra utbildningsminister Ibrahim Baylan i spetsen ifrågasatte regeringens beslut om att inte förlänga försöksverksamheten. Baylan (2006/07:99) menade att försöksverksamheten föll väl ut och att de skolor där de hade elevstyre blev miljön lugnare och tryggare för att just eleverna kände sig mer ansvariga. Baylan fortsätter argumentationen med att han inte kan finna de undersökningar som pekar på att lärarnas och rektorernas profession devalverats av elevstyre. Försöksverksamheten för elevstyre förlängdes dock inte.

De politiska ideologierna går isär vad gäller elevstyre och argumenten för eller emot elevstyre tilltalar olika människor beroende på vilken syn de har på skola, ungdomar och demokrati. Detta kan vi bland annat se i debatten mellan Björklund och Baylan (2006/07:99). Skolan är dock en pedagogisk arbetsplats och de pedagogiska vinster respektive förluster med elevstyre bör således ses över innan beslut om elevstyrets vara eller icke vara fattas. Det finns en del pedagogiska teorier samt pedagogiska perspektiv och nedan beskrivs ett perspektiv som svenska lärarstudenter studerat under 2000-talet.

Teoretisk anknytning

Lärandemiljö allmänt

Det finns många uppfattningar om vad en lärandemiljö är, delvis beroende på vilka områden av lärandemiljö man betonar. Några exempel: Björkelid (2005) betonar vikten av den fysiska miljön. Carlgren (1999) nedtonar lärandemiljöns betydelse och fokuserar i stället på det individuella perspektivet, där lärandet betraktas som ett eget fenomen oberoende av kulturella omständigheter eller de aktiviteter där lärandet sker. Andra författare benämner lärandemiljö som "klassrumsklimat", "lärmiljö" och "klassklimat". Det innebär bland annat att elever känner sig accepterade, förstådda, dugliga och att man som individ är någon (Lanquist 2007). Lathi-Nordström säger: "*En god lärmiljö som ger möjligheter till kunskapsutveckling utmärks av goda relationer mellan vuxna och elever, är trygg och fri från diskriminering och kränkningar. I en sådan miljö har också barn och ungdomar inflytande och ansvar för sin vardag. [...] Att trivas och må bra är förutsättningen för att utveckla förmågan att lära och att utvecklas*". (Lahti-Nordström, 2006, s 81)

Det sociokulturella perspektivet på lärandemiljön

Inom det sociokulturella perspektivet råder en relativt samstämd syn på definitionen av lärandemiljö. Nedan följer några författares förklaring på vad som är en god lärandemiljö ur ett sociokulturellt perspektiv.

Kernell (2002) beskriver det sociokulturella forskningsparadigmet med att elevens omgivning är i fokus. Via omgivningen och kulturen lär eleven och det är lärarens roll att skapa en god lärandemiljö. "*Snarare kan vi se kunskap som något som befinner sig mellan individen och världen. Något som hjälper oss att tillsammans med andra tolka och förstå omvärlden*".

Orlenius (2001) understryker att det sociokulturella perspektivet lär människan i praktiken, till exempel lär elever hur de ska få bra betyg genom att lära sig lärarens och skolans dolda regler och koder. Beroende på förutsättningarna och omgivningen lär eleverna. Frågan är inte om de lär utan vad de lär.

Marton (2000) problematiserar det faktum att det sociokulturella forskningsparadigmet är ett brett begrepp och många olika forskningsdiscipliner är inblandade. Han väljer att benämna detta paradigm som social konstruktivism då människan konstruerar sin kunskap i samband med andra människor. Han ger exempel på hur kunskapen är uppdelad mellan människor och verktyg. Som ett exempel skriver Marton om ett stort modernt fartyg som ska resa från en hamn till en annan. Skeppet måste handhas av en mängd olika människor och verktyg. Kunskapen är uppdelad mellan matroser, kockar, kaptener, styrmän och navigeringsdatorer. Fartyget i sig blir en kultur där olika delar samverkar för att nå rätt hamn.

Det sociokulturella perspektivet på lärandemiljön enligt Olga Dysthe

Olga Dysthe är professor i forskning om lärande och pedagogik. Utifrån ett sociokulturellt perspektiv sker lärande via relationer människor emellan. Relationerna ger möjlighet för deltagarna att delta i lärandet och via språket får deltagarna del av kunskap. Dysthe (2003) menar vidare att just detta perspektiv har först under senare år fått genomslagskraft inom pedagogisk forskning men har rötter i bland annat den kulturhistoriska traditionen med Lev Vygotskij i spetsen. Dysthe talar om lärandemiljö i principiella ordalag som kan tillämpas i skolans allmänna lärande och alltså inte enbart i ett specifikt ämne.

I vårt arbete anknyter vi oss till Dysthes förklaring av begreppet lärandemiljö. Utifrån ett sociokulturellt perspektiv definierar alltså Dysthe en bra lärandemiljö med utgångspunkt i sex olika kriterier som berör lärande. När dessa är uppfyllda råder en god lärandemiljö. För att åstadkomma en god lärandemiljö utifrån ett sociokulturellt perspektiv, måste följande kriterier i lärandet vara uppfyllda:

1. *Lärande är situerat*
2. *Lärande är huvudsakligen socialt*
3. *Lärande är distribuerat*
4. *Lärande är medierat*
5. *Lärande är deltagande i praxisgemenskap*
6. *Språket är grundläggande i läroprocesserna*

1. Lärandet är situerat

I det sociokulturella perspektivet sker inläring i olika situationer, kontexter. Beroende på kontext blir också graden av inläring varierande. Dysthe menar att ett situerat perspektiv är

fokuserat mot inlärningskontexten, att det skapas autentiska aktiviteter i skolan som efterliknar verkligheten eller ger eleven verktyg för att klara av verkligheten. Ett exempel på olika grad av situerat lärande kan vara att ifall en elev som skall lära sig prata franska tillsammans med en lärare så beror graden av inläringen på viss del av kontexten. Befinner de sig i Frankrike där kontexterna är starkt präglade av det franska språket så kan eleven troligtvis efter en viss tid kommunicera via franskan. Är kontexten däremot en annan som till exempel en skola där den enda kontakten eleven har med det franska språket är via läraren och ett fåtal timmar i veckan så är inte kontexten särskilt fransk. Det borde ge den första eleven i exemplet ett rejält försprång i lärandet av franska språket. Dysthe trycker på att det finns andra sätt att se på autentiska aktiviteter. Det kan även tolkas så att aktiviteterna i skolan skall förbereda eleven för livet utanför skolan eller som det står ovan ges verktyg till eleven för att klara av verkligheten och att undervisning med dessa verktyg därmed är autentiska aktiviteter. Exempelvis kan eleven få träning i vart denne kan finna information om till exempel det franska språket. Att eleverna får träning i ett kritiskt förhållningssätt är även det ett exempel på autentisk aktivitet som är situerat lärande, ett livslångt lärande.

2. Lärande är huvudsakligen socialt

Lärande är en social aktivitet enligt Dysthe. Hjärnan som organ är en biologisk företeelse och med de förutsättningar som hjärnans biologiska funktioner ger oss kan vi lära oss saker. Men kunskaperna finns inte i hjärnan från början utan måste läras i det sociala. Dysthe nyanserar begreppet social i två olika betydelser. Social betydelse kan vara i historiskt och kulturellt perspektiv. Vi lär genom att lära det våra förfäder och vår kultur dokumenterat. Den andra betydelsen menar Dysthe är direkt kopplad till relationer människor emellan:

Ett viktigt mål med skola och högre utbildning är att inkulturera eleverna i olika diskurssamhällen, dvs. att utrusta dem med kompetens att använda begrepp och tänkesätt och vedertaget bruk inom grupperna så att de kan fungera i olika sammanhang Dysthe (2003, s 44).

Med hjälp av vår natur och vår hjärna kan vi lära oss saker, men vi är en social varelse och därför är det sociala sammanhanget viktigt vid lärande.

3. Lärande är distribuerat

Kunskapen är uppdelad, distribuerad mellan människor. Ingen människa kan eller vet allt och därför kan vi alltid till mer eller mindre del lära av varandra. Dysthe illustrerar detta med ett exempel om reparatörer som lagar kopieringsmaskiner. Varje gång en maskin var trasig och reparatören var handfallen inför problemet så kontaktade reparatören hellre en kollega än att läsa i bruksanvisningen. Kunskapen om kopieringsmaskinerna var uppdelad mellan kollegerna och därför kunde de ta hjälp av varandra.

4. Lärande är medierat

Vi lär genom att använda verktyg eller med andra ord redskap eller artefakter. Människan är

den art på jorden som använder överlägset flest redskap i sin vardag. Människan som art har genom generation till generation överlämnat kunskapen om sina redskap från den äldre till den yngre generationen:

Ett av de nya begrepp som Vygotskij har infört i det pedagogiska tänkandet är ”mediering”, eller förmedling, som används om alla typer av stöd eller hjälp i läroprocessen antingen det är personer eller verktyg i vid mening (”artefakter”). Kombinationen av personer och redskap skapar helt nya och utökade kognitiva och praktiska potentialer (Dysthe 2003, sid 45).

Via verktyg kan vi underlätta lärandet. Många studenter hade antagligen inte klarat sina studier utan tillgång till sina verktyg pennan och anteckningsblocket. Dysthe menar vidare att vissa verktyg inte bara underlättar inlärandet utan förändrar vårt sätt att tänka, exemplet är att en människa tänker annorlunda innan och efter införandet av verktyget skriftspråket.

5. Lärande är deltagande i praxisgemenskap

Genom att delta aktivt i olika grupper lär sig människan. Genom att människan, individen handlar i olika situationer kan olika lärdomar utvinnas och individen kan då dela med sig av denna kunskap till den större praxisgemenskapen. Den större praxisgemenskapen kan också handla tillsammans med individen och därmed kan lärdomar utvinnas för individen.

Deltagandet i praxisgemenskapen är först perifer, det vill säga att den lärande saknar det mesta av den kunskap som krävs för att vara en fullvärdig medlem i denna praxisgemenskap, men deltagandet blir ständigt mer komplext (Dysthe 2003, sid. 47).

Startar en ny elev i en klass så är denne till en början inte en fullvärdig medlem av gruppen. Men efter en tid är den nya eleven med i gruppen och då har denne i processen lärt sig saker från den större gruppen till exempel rutiner och kulturer i klassrummet. Den större gemenskapen har även den lärt sig från den nye eleven, till exempel nya Ortsnamn, dialekter eller användbar kunskap i skolan som olika, nya sätt att räkna i matematik.

6. Språket är grundläggande i läroprocesserna

Språket och kommunikation är grundbulten i det sociokulturella perspektivet. Språket fyller många funktioner för människan och för samhället och Dysthe framhäver tre funktioner som särskilt viktiga.

Språket har en utpekande funktion, språket ger oss verktyg att namnge fenomen vi stöter på. Vi kan namnge varandra, vi kan namnge saker omkring oss och vi kan namnge händelser. Det är enklare att ropa på en vän och tilltala denne med namn än att ropa ut en beskrivning av vännen så att denne tillslut skall förstå att det är han eller hon som blir tilltalad. Det har även en semiotisk eller semantisk funktion. Ett uttryck behöver inte betyda samma sak i olika situationer. Med vissa människor i ens närhet har man kanske byggt upp en arsenal med internskämt som bara de inblandade personerna förstår. Ord i olika konstellationer får annan betydelse i olika situationer för vissa människor beroende på människans tidigare

erfarenheter. Språket har tillika en retorisk funktion. Människan använder språket som verktyg för att uppnå specifika syften. Är till exempel Magnus hungrig så kan han använda språket på många olika sätt för att få mat ifrån någon och därigenom uppnå ett syfte.

Dessa tre språkliga funktioner är enligt ett sociokulturellt perspektiv viktigt att vara medveten om. Dysthe förklarar vidare varför språket är en sådan viktig del i detta perspektiv:

En vanlig syn på språket är att det är en neutral avbildning erfarenheten. Utifrån sociokulturell teori är detta en felaktig uppfattning; tvärtom innebär varje språklig framställning hållningar och värderingar och placerar oss i en kulturell och historisk tradition (Dysthe 2003, sid 47).

Ett exempel på hur språket tar del av kulturens erfarenhet är inuiterna som har fler ord för fenomenet snö än det svenska språket. Inuiternas utmaningar och erfarenheter med snö genom tiderna har påverkat deras språk.

Problemställning

Det finns alltså olika syn på vad en god lärandemiljö i sociokulturellt perspektiv innebär. Vi tror att lärandet inte sker i ett vakuum utan i ett sammanhang där sociala och kulturella aspekter påverkar lärandet. Vi har valt att ansluta oss till Dysthes 6 kriterier eftersom dessa kriterier sammanfattar vad en god lärandemiljö innebär. Motiveringen till detta val är att det sociokulturella perspektivet är en central teori i lärarutbildningen. Denna teori från även stöd av styrdokument *”Skolan är en social och kulturell mötesplats, som har både möjlighet och skyldighet att stärka denna förmåga hos alla som arbetar där”* (Lpf94, s 46). Vidare kan man läsa att skolans huvuduppgifter bland annat är att *”utveckla elevers kommunikativa och sociala kompetens”* (Lpf94, s 48). Dysthes uppfattning om lärande i en god lärandemiljö handlar inte om ett specifikt enskilt ämne eller situation som bara språkundervisning eller bara matematiklektion, utan om lärande i allmängiltiga termer och i generella situationer. Problemställning blir således: Har elevstyret på Ale gymnasium, utifrån ett sociokulturellt perspektiv, påverkat gymnasieelevernas lärandemiljö?

Syfte

Syftet med detta examensarbete är att utifrån ett sociokulturellt perspektiv, inspirerat av Olga Dysthe, undersöka hur elevstyret på Ale gymnasium påverkade lärandemiljön för elever.

Design, metoder och tillvägagångssätt

I denna studie valde vi att samla in data genom kvalitativa intervjuer. Steinar Kvale framhävdar att den kvalitativa intervjun är en *”unik känslig och kraftfull metod för att fånga erfarenheter och innebörder ur undersökningspersonernas vardagsvärld”* (Kvale, 1997, s70). Således var vår strävan att få fram synpunkter och nyanser av hur elevstyret påverkade lärandemiljön ur ett sociokulturellt perspektiv. Genom öppna intervjuer fick vi möjlighet att förtydliga våra frågeställningar och vid behov fråga om eller leda tillbaka intervjun till frågan.

Nackdelarna med en kvalitativ studie, jämfört med en kvantitativ studie, är att svaren blir svårare att jämföra med andra resultat samt att tolkningarna till viss del kan vara subjektiva. Intervjuerna analyserades med hjälp av kvalitativ innehållsanalys. Många kvalitativa analyser, exempelvis fenomenologi och hermeneutik, har en bakomliggande filosofi, vilket den kvalitativa innehållsanalysen saknar. I vår studie fanns inte behov av exempelvis tolkande hermeneutik och därför var en mer renodlad innehållsanalys tillräcklig.

Design

Vi gjorde en fallstudie på Ale gymnasium. Data bestod av sex intervjuer med lärare, rektor och elever som gick på Ale gymnasium under elevstyret.

Urval och procedur

När det gällde urval hade vi en strävan att få en så innehållsrik och bred beskrivning som möjligt av hur elevstyret påverkade lärandemiljön utifrån ett sociokulturellt perspektiv. Enligt Patton (1990), en av förgrundsgestalter inom kvalitativ forskning, är det väsentligt vid kvalitativa intervjuer att göra ett meningsfullt urval (*purposeful sampling*). Valet av dessa styrs helt av forskningsfrågan. Patton beskriver 16 möjliga urvalsprinciper för att få ett meningsfullt urval. Som exempel kan nämnas "*extreme or deviant case sampling*". Det urvalet används när man är intresserad av ett avvikande fenomen och då söker man intervjupersoner som har erfarenhet av just det. Ett annat exempel är *criterion sampling*, vilket innebär att man intervjuar dem som svarar mot vissa på förhand bestämda kriterier. Vid denna studie användes "*maximum variation sampling*". Det innebär att de utvalda intervjupersonerna ska vara så heterogena som möjligt, exempelvis ha olika bakgrund, utbildning, ålder för att likheter och skillnader senare ska kunna identifieras. Strategin bygger på att de centrala och gemensamma teman man får fram genom analysen, fångar vanliga mönster eller variationer inom den studerade gruppen. Denna urvalsprincip kan även användas i små undersökningsgrupper enligt Patton.

Qualitative inquiry typically focuses in depth on relatively small samples, even single cases (n=1). s.169 ...“For small samples a great deal of heterogeneity can be a problem because individual cases are so different from each other. The “maximum variation sampling” strategy turns that apparent weakness into strength by applying the following logic: Any common patterns that emerge from great variation are of particular interest and value in capturing the core experience and central, shared aspects or impacts of a program. (Patton1990 s.172)

Om man exempelvis skall intervju 5 elever, ska man alltså försöka uppnå en maximal variation inom den gruppen. Därför valde vi tre elever med olika ambitionsnivå, betyg, kön, ålder samt elever som har medverkat/ har inte medverkat i elevstyret. De två lärare som valdes skiljde sig i ålder, undervisningsämne och kön. Vi tog kontakt med en rektor som arbetade under elevstyret som kommer att representera rektors åsikt.

Deltagarna kontaktades per telefon eller via e-post och samtliga lämnade sitt samtycke till att delta i studien. Intervjuerna gjordes under två veckor på skolan. Tiden för en intervju tog mellan 20 till 60 minuter. Efter intervjun skrevs den ner i text ord för ord (se bilaga).

Intervjun – etiska aspekter

Innan intervjun påbörjades informerades deltagarna om att deras intervjuer låg till grund för fallstudien och att intervjun skulle spelas in på band. Deltagarna fick även information om att medverkan var frivilligt, att de när som helst fick lov att avsluta intervjun utan att uppge någon särskild anledning och att deras namn skulle vara anonym i studien.

Informanterna

Rektorn är en man som var rektor på Ale gymnasium under tiden med elevstyret. Maria och Arne är lärare på Ale gymnasium och arbetade på skolan under tiden med elevstyret. Anja var elev på Ale gymnasium åren 1999-2002, hon tog studenten med högsta betyg och är idag doktorand. Mathias var elev på Ale gymnasium åren 1999-2002, han tog studenten med medelbetyg och arbetar idag som hantverkare. Doris var elev på Ale gymnasium åren 2001-2004 och tog studenten med över medel i betyg, hon satt med i den lokala styrelsen och studerar idag på lärarhögskolan.

Kvalitativ innehållsanalys

Som analysmetod har vi valt kvalitativ innehållsanalys (Graneheim & Lundman 2004; Kvale 1997). Inom innehållsanalys finns det två grenar där den ena är kvantitativ och den andra är kvalitativ. Vi kommer att inrikta oss på den kvalitativa innehållsanalysen, det vill säga att forskaren systematiserar och kondenserar data som i det här fallet är intervjuerna. Inom innehållsanalysen kan man även välja deduktiv eller induktiv ansats. Deduktiv ansats innebär en analys utifrån en i förväg utarbetad mall, modell eller teori. I denna studie analyserades intervjuerna utifrån en intervjuguide som grundar sig på Dysthes sex kriterier (om lärande) för en god lärandemiljö. Målet med innehållsanalysen är att få vetskap om och få förståelse för det fenomen studien ämnar undersöka.

Reliabiliteten stärks genom att data kodalas flera gånger av samma kodare och att två kodare kodar samma data. Reliabiliteten styrks genom en likstämmighet mellan kodarnas analys. Validiteten klargör giltigheten av forskningen. När en studie genomförs sker en validering under hela processen om en granskning och ifrågasättning sker under studiens alla stadier. Genom att utveckla motargument till valet av problemställning, urval, datainsamling, teoretisk referensram, analysstrategi och presentationsform sker en successiv validering (Kvale 1997). Validiteten godkänns eller avvisas genom att relatera relevant teori till texten. Validiteten kan stärkas genom tidigare relevant forskning och litteratur (Downe-Wamboldt B. 1992). Vår strävan var att utföra studien på detta sätt.

Tillvägagångssätt

Analysen av intervjutexterna har skett i olika led (Graneheim & Lundman 2004). En översiktlig redogörelse för analysens gång är som följer:

1. Intervjuerna lästes igenom upprepade gånger för att få ett helhetsperspektiv.
2. Meningsbärande enheter, som var relevant för frågeställningen, plockades ut.
3. De meningsbärande enheterna kondenserades, det vill säga att man kortade av och sammanfattade texten där det behövdes. Kondensationen sker utan att ändra på innehållet.
4. De kondenserade grupperna sammanfördes till teman som kontrollerades mot intervjutexterna. De teman som inte höll omprövades i andra grupper.

Resultatredovisning

Situerat lärande

I det situerade lärandet sker inläringen i en autentisk aktivitet som efterliknar verkligheten. För eleven Doris, som var aktiv i styrelsen, har elevstyret i sig varit en autentisk aktivitet när det gäller demokrati.

Man ser demokrati som något viktigt. Att det inte bara är något som politikerna håller på med. Att man ser att det är en levande process att man hela tiden måste ta för sig och vara med att besluta det man kan. Man påverkade ganska mycket som enskild individ bara man engagerar sig och det är ju det man försöker få eleverna att förstå på Ale gymnasiet (Doris).

För Doris är detta ett bidrag till hennes eget situerade lärande som är ett av sex kriterier till en god lärandemiljö. Mathias däremot var inte aktiv i styrelsen och hans syn på demokrati i skolan är att det inte fungerade. Doris och Mathias svar är exempel på att man kan komma fram till olika innehåll men att denna autentiska aktivitet, oavsett innehåll, bidrar till ett situerat lärande.

När rektorn fick frågan huruvida elevstyret påverkat det situerade lärandet svarade han att elevstyret hade effekt, men på olika nivåer. Mest effekt på det situerade lärandet hade elevstyret för de elever som aktivt deltog i den lokala styrelsen:

De aktiva rörde sig kring 15-20 elever. Några satt två år. 100 elever har direkt fått se hur det fungerar. På dessa 100 har elevstyret haft störst inverkan på, de har lärt sig att ta för sig på ett annat sätt, hur man tas med vuxna och hur man tas med myndigheter (Rektorn).

Enligt rektorn var det således bara de som aktivt deltog i styrelsen som ökade möjligheterna till ett situerat lärande. Situerat lärande som var ett av sex kriterier för att uppnå en god lärandemiljö.

Socialt

Det sociala sammanhanget är viktigt lärande

Alla intervjupersoner var överrens om att elevstyret påverkade den sociala interaktionen. Dock hade man olika åsikter huruvida det var en positiv eller negativ påverkan. Rektorn såg ett socialt samspel på alla nivåer mellan elev, lärare, rektor och skolans övriga personal. Rektorn påpekade att elevstyret skapade en bra och personlig dialog och att "vi och dem" känslan minskade mellan programmen.

Eftersom ordförande satt med i lokala styrelsen hade man en väldigt bra dialog med eleverna. De fick en annan syn på mig och mitt uppdrag. De såg människan bakom, det blev personligt och bra. Det var vi tillsammans som skulle driva utvecklingen (Rektorn).

Distribution

Dysthe menar att lärandet är uppdelad mellan olika människor. Eftersom ingen kan allt och alla kan lite så måste vi dela med oss och lära av varandra. Doris, som var aktiv i styrelsen, kunde se att man i styrelsen delade med sig av sin kunskap till hela skolan. Rektorn däremot, verkade inte se någon direkt koppling mellan elevstyret och distribution. Det han kunde se var att man inom styrelsen bjöd friskt på sina kompetenser men att spridningen av kunskapen utanför styrelsen var marginell.

Studiepassen var något som uppkom i och med elevstyrelsen. Arne, Maria, Anja och Mathias ansåg att man under dessa pass delade med sig av sin kunskap till varandra.

I de fall där eleverna delade med sig av sin kunskap till varandra bidrog detta till en god lärandemiljö eftersom distribution av kunskap är ett av kriterierna för en god lärandemiljö.

Medierat lärande

Doris, Maria och rektorn gav i det närmaste en likartad syn på medierat lärande. Något förvånat uppfattade de skolans kontakter utåt, själva elevstyret och samtalet som verktyg. Doris påpekade att det var skolans arbete med elevdemokrati som gav dem möjligheter att åka på kurser om demokrati utanför skolan och därigenom få tillgång till andra erfarenheter än de som skolan erbjöd. Läraren Maria uttryckte det som att just förfarandet att den enskilde elevens åsikter fördes upp på dagordningen av dess representant var ett verktyg men kunde inte säga om detta förfarandet var unikt för Ale gymnasium. Rektorn gav följande kommentar:

Man kan tänka sig att just verktyget samtal har förstärkts. En stärkt dialog om man ser dialogen som ett verktyg (Rektorn).

Mathias uppfattar att elevstyret har genererat fler datorer och tillgång till Internet. Han tillägger att elevernas argument till införskaffandet av datorer var att det skulle gynna skolarbetet men att dessa datorer i realiteten användes för att läsa mail och annat icke-relaterat skolarbete. Liknande resonemang hade Anja som aldrig saknade några verktyg, allt fanns,

men om den tillgången berodde på elevstyret vet hon inte säkert. Men hon tillägger att; om det skulle saknas verktyg hade det nog inte varit några problem att via styrelsen köpa in de verktygen. Arne kunde inte se någon koppling mellan elevstyret och medierat lärande.

Praxisgemenskap

Gemenskapen är enligt Dysthe viktigt för lärandet. I de tillfällen där eleverna aktivt deltar i en praxisgemenskap skapas också förutsättningar till en god lärandemiljö.

Rektorn såg en klar koppling mellan elevstyret och elever som aktivt deltog i gemenskapen. Detta tror han berodde på att man genom elevstyret rev murarna mellan programmen. ”Vi och dem tänkandet” minskade och tryggheten ökade:

Genom att man river murarna mellan programmen fick eleverna en ökad trygghet. Man visste att ”Nisse hårdrockare” var snäll, genom att man hade kommit i kontakt genom programråd och liknande. Denna trygghet gav ökad kontakt och ett mer aktivt deltagande i gemenskapen (Rektorn).

Maria såg också att elevstyret har bidragit till ett ökat deltagande i gemenskapen. Till skillnad från rektorn tror Maria att det beror på att den lokala styrelsen frambringat olika råd där elever fick möjlighet att träffas och aktivt delta i gemenskapen inom sitt råd.

I Arnes svar är det svårt att peka på något konkret som vittnar om att det skulle finnas en koppling mellan elevstyret och praxisgemenskap. Han säger att tack vare elevstyret har skolan ”tvingats” att hitta förmågor bland eleverna och att detta kan tolkas som att de anställda fått anstränga sig lite mer för gemenskapen än vad de hade gjort utan elevstyret.

På frågan om situerat lärande fick vi ett svar av Arne och Maria som mer passar in här under praxisgemenskap än under situerat lärande. Maria säger där att eleverna fått möjlighet att påverka, kunna samarbeta med människor från olika grupperingar i samhället och se mer jämlikt på sina medmänniskor i samhället:

Elevstyret innehöll ju elever från alla våra program och rektorer, lärare, administrativ personal. Så det var också en sak som man kan ha med sig efter gymnasietiden, att man här jobbade för att det faktiskt fungerade att komma överens om beslut även om man tillhör olika grupperingar (Maria).

Läraren Arne menar att ”elevstyret är ett exempel på att jobba i lag”. Genom lagarbete fick man en samsyn mellan elever, lärare och ledning och detta har eleverna med sig efter skoltiden, anser han. Detta går delvis i linje med vad rektorn hade för uppfattning.

Alla elever höll med att det rådde en fin gemenskap på skolan och att det fanns en trygghet där man vågade delta. Doris upplevde att elevstyret skapade många tillfällen och möjligheter att delta i gemenskapen. Till exempel gjorde eleverna resor som lokala styrelsen ordnat. Anja tror att elevstyret öppnade upp för en praxisgemenskap. Vad eleverna tyckte var viktigt, togs på allvar och får man bestämma vågar man säga saker. Det fanns vad hon vet ingen mobbing. Även om det var uppdelat mellan programmen så var man inte rädd för att ta kontakt med

någon från ett annat program. Mathias tycker att gemenskapen på skolan fungerade ypperligt. Detta tror han dock inte berodde på elevstyret utan mer att människan är social till sin natur. Han tillägger att elevstyret påverkat gemenskapen mellan elev och lärare då flickorna i hans samhällsklass tog makten över läraren och styrde undervisningen. Pojkarna i klassen fick höra vad flickorna tyckte att alla kvinnor under historiens lopp fått utstå under mannens förtryck. Detta resulterade i att klassens alla pojkar slutade att gå på de lektioner där den läraren undervisade.

Språk

Dysthe menar att språket har tre viktiga funktioner nämligen utpekande, semantiskt och retoriskt. Det utpekande språket är bland annat att vi kan namnge varandra. Att namnge varandra i negativa ordalag tycker rektorn har minskat. Det var dock oklart om det var elevstyret eller arbetet med värdegrunden som minskade det nedvärderande språkbruk bland eleverna, menar rektorn. Diskussionen angående värdegrunden var viktig och något som de arbetade aktivt med på skolan. Arne är inne på samma spår där han menar att elevstyret inte har påverkat språket. Däremot tror han att Ales sätt att jobba med värdegrunden kan ha lett till ett godare språk mot varandra.

Värdegrunden kan påverka sättet man talar till varandra, man jobbar ju mycket med värdegrunden på skolan och detta kan bidra till ett schysstare språk (Arne).

Eleverna hade en lite annan syn då de såg två sidor av sina klasskamrater. Med en viss irritation svarade Doris att språket förändrades på de elever som satt i styrelsen, men bara tillfälligt då de privat hade ett annat, sämre, språkbruk. Mathias håller med om att många gjorde sig till i språket som blev mer vuxet. Man försökte låta vuxen och använda svåra ord även om man inte visste vad de betydde påpekar Mathias. Dysthe menar att det retoriska språket används som verktyg för att uppnå ett visst syfte. De elever som Doris och Mathias beskriver hade som syftet att låta mer vuxet. Alltså påverkades det retoriska språket av elevstyret och som tidigare nämnt är språket ett av de sex kriterier som uppfyller en god lärandemiljö.

Det retoriska språket kommer även igen i Anjas svar. Anja som var med i en idrottsstyrelse tyckte att elevstyret genererar en medvetenhet i språket, hur man säger saker. Om man låter viktig och korrekt så ökar chansen att få sin vilja igenom och man får respekt av elever, lärare och rektor. Läraren Maria anser som Anja att de aktiva eleverna mognade i ett mer vuxet språk som främst används efter gymnasiet.

”De som är aktiva har ju blivit mer medvetna om tydligheten i sin framföring hur de uttrycker sig, hur de presenterar sina åsikter eller skolans åsikt eller klassens åsikt” (Anja).

Slutdiskussion

Som vi kan se i resultatet så har elevstyret haft effekt på det situerade lärandet. Det är dock viktigt att se att detta är på olika nivåer. Rektorn talar om att elevstyret endast har haft effekt på det livslånga lärandet för de elever som suttit med i styrelsen. Bland våra intervjupersoner

hade vi tre elever, varav en satt med i styrelsen och hon är också den enda som känner att hon fått med sig positiva saker för framtiden. Dysthe skriver om att det situerade lärandet är en autentisk aktivitet som efterliknar verkligheten (Dysthe 2003). Ur ett sociokulturellt perspektiv är Doris ett bra exempel på att inläring sker i en kontext. Detta styrker rektorns tankar kring de olika nivåerna. Mot denna bakgrund kan man fråga sig huruvida elevstyret har påverkat det situerade lärandet för den breda massan av elever på skolan. Som framgick av intervjuerna var det generellt dem engagerade elever med bra betyg som satt med i styrelsen. I läroplanen står det att man ska främja de svaga eleverna (Lpf 94) vilket elevstyret på så vis motverkar. Deltagaren Mathias, eleven med lägst betyg bland de tre eleverna, upplevde till och med att demokrati var något negativt, något som inte fungerar. Vi får stöd för Mathias framförda omständighet i Danells studie som menar att elevinflytande kan vara svårt att förverkliga i praktiken (Danell 2003). Detta ger ytterligare stöd för ovan nämnd teori, det vill säga att det endast är de aktiva eleverna som påverkas.

Vidare kan man spekulera kring hur denna påverkan yttrar sig för de berörda eleverna. Doris nämner att eleverna nästan fick för mycket ansvar och att hon kände sig skyldig över ett beslut som hon fattade. Om skolan nu ska efterlikna verkligheten (Dysthe 2003) kan man fråga om det är rimligt att lägga över rektorns ansvar, som i det här fallet var att rekrytera ny personal, på en elev. Vem bär ansvaret om något går fel? I det här fallet var det eleven som kände ansvar och skuld känslor. Mot denna bakgrund kan vi se att detta styrker Björklunds (2006/07:9) uttalande om att omyndiga elever inte ska krävas på ansvar då de fattat ett felaktigt beslut.

Vad som talar för att elevstyret har haft positiv inverkan vad gäller det situerade lärandet, är lärarnas uppfattning att elever lärt sig samarbeta i lag, våga påverka och se mer jämlikt på människor i samhället.

Enligt våra resultat är det uppenbart att de engagerade eleverna får med sig mycket erfarenheter de kan ha nytta av senare i livet. Av den orsaken att Ale gymnasium var en form av representativ demokrati var det en autentisk aktivitet som bedrevs med tanke på det situerade lärandet. Lärare såsom elever som var med i styrelsen upplevde att det var på allvar och det var viktigt att framföra övriga elevers önskemål och åsikter till styrelsen. Ifall alla elever på skolan hade varit inblandade i styrelsens arbete såsom i en direktdemokrati hade den autentiska aktiviteten upphört, eftersom att direktdemokrati inte anammats i Sverige. Verksamheten hade därmed inte bidragit till ett situerat lärande för någon. Teoretiskt kan alltså inte denna typ av verksamhet vara tillgänglig för alla elever på en skola ifall de ska gynnas av ett situerat lärande.

Dysthe delar upp begreppet socialt i två olika betydelser. En av betydelserna var som bekant att det är viktigt att inkulturera eleverna i olika diskurssamhällen. Eftersom det finns former och rutiner för hur elevstyrelsen fungerar kan man säga att det är ett diskurssamhälle i sig. Den andra betydelsen är att vi lär genom att lära det våra förfäder och vår kultur dokumenterat (Dysthe 2003). Elevstyret handlar mycket om demokrati och begreppet demokrati kom inte till i en handvändning utan har ärvts av tidigare generationer och är idag en del av vår kultur. I det avseendet kan vi se att elevstyret har haft effekt på Doris sociala samspel och andra aktiva i styrelsen.

Man kan se en tendens i resultaten som pekade på att studiepassen gav positiva effekter angående det distribuerade lärandet men att vissa elever tenderade att inte delta i studiepassen. Lärarna menade att eleverna delade med sig av sina kunskaper till kamraterna under

studiepassen vilket främjar lärandet. Den distribuerade kunskapen är enligt Dysthe (2003) uppdelad mellan till exempel skolans alla lärare, elever. Därmed får eleverna genom studiepassen tillgång till mer kunskap eftersom att de kan uppsöka de lärare eller elever de själva vill ha hjälp av. Den elev som till exempel har svårt för ett visst avsnitt i matematiken, där dennes lärare brister i förmågan att förklara så att eleven förstår, kan via studiepassen uppsöka andra matematiklärare eller elever, som har andra delar av den distribuerade kunskapen och som den oförstående eleven kanske förstår bättre. De elever som utnyttjade studiepassen under elevstyret fick enligt det sociokulturella perspektivet, ett bättre lärande. För eleverna var detta en ansvarsfråga och de elever som är mogna nog att ta detta ansvar är ofta redan engagerade och motiverade i sina studier. Det distribuerade lärandet kopplat till elevstyret visar att de elever som kan ta ansvar över sina studier gynnas av elevstyret.

Den tillgång eleverna hade till verktyg på skolan bidrog sannolikt till ett positivt medierat lärande. Eftersom inga elever saknade något kan man dra slutsatsen att skolan hade bra tillgång till verktyg. Om detta berodde på elevstyret eller skolans policy om att vara ett gymnasium med många datorer är oklart. I intervjuerna framgick det faktum att det fanns många datorer och att det var viktigt, men inte om initiativet kom från elevstyret på skolan.

Frågan angående praxisgemenskapens påverkan av elevstyret besvarades med att stämningen på skolan var mycket god men att lärare samt rektor påpekade att deras arbete med värdegrunden kan vara förklaringen. Varför det var så god stämning på skolan under tiden med elevstyret kan vara resultatet av en rad faktorer. Skolans arkitektur är öppen och gästingivande vilket kan tänkas bidra till en bra skolmiljö. Men arbetet med värdegrunden som ändå är något skolan är tydliga med att markera, på bland annat sin hemsida, är kanske den faktor som mest bidragit till den goda stämningen. Orlenius (2001) skriver om värdegrundsprojektet som lanserades år 1999. Tanken med projektet var just att skapa goda arbetsmiljöer ute på skolorna och att till exempel nedsättande språk inte accepteras.

Enligt resultatet angående hur språket påverkades av elevstyret kunde några trender särskiljas. De elever som är aktiva i någon form av styrelsearbete mognade i sitt språk. De högpresterande eleverna tenderade att engagera sig i den lokala styrelsens arbete. I dessa möten med den lokala styrelsen träffade de redan engagerade eleverna rektorer och lärare, helt enkelt vuxna människor. Enligt Dysthe (2003) lär sig människan språk genom att umgås med människor med mer erfarenheter och som levt längre. De redan engagerade och duktiga eleverna får då tillfälle att lära sig ännu mera genom att umgås med vuxna såsom rektorer och lärare utanför klassrumsmiljön. Med tanke på syftet för denna uppsats om hur lärandemiljön påverkas av elevstyret så gynnas de redan engagerade eleverna positivt. Den breda massan av eleverna och då främst de lågpresterande eleverna var inte med på de möten där de kunde utveckla sitt språk tillsammans med vuxna i samma utsträckning som eliten.

Resultaten visar att de elever som var med i någon form av mötesverksamhet mognade i sitt språkbruk men elevstyret är inte en nödvändighet för mötesverksamhet. Så ur Dysthes sociokulturella perspektiv med språket i fokus är alltså mötesverksamhet bra för elevers språkutveckling om mötena är i styrelser eller i olika råd har mindre betydelse för språklärandet. Det är därmed önskvärt att skolan främjar och uppmuntrar mötesverksamhet ur lärandesynpunkt.

Så som resultatet visade fick vi ingen samstämmig syn kring hur elevstyret, utifrån ett sociokulturellt perspektiv, påverkade läromiljön för eleverna. Detta kan ha många förklaringar. Först och främst ville vi, genom urvalsprincipen ”*maximum variation sampling*”

ha en bredd i svaren. Denna bredd ger oss ett omfångsrikt perspektiv med många värdefulla synpunkter. Givetvis får man olika svar beroende på om man frågar en rektor eller en elev då de har olika utgångspunkter, information och mognad. Däremot vet vi inte om denna vidd i svaren, berodde på att det faktiskt var en stor bredd eller om det berodde på att undersökningen inte hade uppnått "mättnad" (Patton 1990). För att ta uppnå mättnad krävs fler intervjuer, dvs. att man inkluderar nya intervjupersoner tills inget kvalitativt nytt framkommer. Inom ramen för examensarbete finns inte de möjligheterna av praktiska skäl. Med ett större antal deltagare hade man kunnat fortsätta tills mättnad är nådd. Av denna anledning ser vi att mer forskning i ämnet behövs.

Lärandemiljön utifrån ett sociokulturellt perspektiv påverkades av elevstyret och slutsatsen är att de redan aktivt engagerade eleverna fick tillgång till ytterligare lärande, men att övriga elever ej påverkades nämnvärt.

Referenser

Andersson, B. et. al. (1972). *Skepplanda socken, från forntid till nutid i ord och bild*. Skepplanda kommunalfullmäktige. AB Säfte-tidningens tryckeri.

Björkelid, P. 2005. *Lärande och fysisk miljö – en kunskapsöversikt om samspelet mellan lärande och fysisk miljö I förskola och skola*. Myndigheten för skolutveckling. Liber. Stockholm.

Björklund, J. (2006). 11 § Svar på interpellation 2006/07:99 om elevinflytande. Hämtad från www 2008-11 01 : <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=101&bet=2006/07:38#>

Carlgren, I. (Red.). (1999). *Miljöer för lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Danell, M. (2003). *Vad händer i skolans hus? En studie i hur lärare uppfattar och formar elevers inflytande*. Luleå tekniska universitet: institutionen för lärarutbildning.

Dewey, J (2004) *Individ, skola och samhälle.*, 4:e upplagan. Natur och Kultur. Stockholm

Downe-Wamboldt, B. (1992). Content Analysis: method, applications, and issues. *Health Care for Women International* 1992; 13: 313-321.

Dysthe, O., (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Ekman, J., & Todosijevic, S., (2003). *Unga demokrater – en översikt av den aktuella forskningen om ungdomar, politik och skolans demokrativärden*. Kalmar: Lenders grafiska.

Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105-112.

Kernell, L-Å., (2002). *Att finna balans*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale S., (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lanquist S. (2007) *God lärandemiljö - lärarens definition och roll*. Malmö högskola

Lahti-Nordström, B. (2006). *Skolan som en lärande organisation som ständigt arbetar med att förbättra sig*. I Selberg, G (Red.), *Elevernas rätt till goda lärmiljöer och gott ledarskap* (s 81-83). Luleå: Nya läroverket.

Marton, F., & Booth, S. (2000). *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Orlenius, K. (2001). *Värdegrunden - finns den?* Stockholm: Runa förlag.

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Newbury Park: Sage Publications.

Skolverket 2000:405. Fyra år med lokala styrelser med elevmajoritet. Hämtad från www 2008-11-01: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=841>.

SOU 1999:93. Det unga folkstyret. Statens offentliga utredningar. Stockholm: Elanders Gotab.

Utbildningsdepartementet. *Läroplan för de frivilliga skolformerna*, Lpf 94.

Bilagor

Intervju med rektor

1. Lärande är situerat.

Sonja: På vilket sätt har elevstyret påverkat det livslånga lärandet? Det vill säga har eleverna haft användning av det de lärt sig i skolan, även utanför skolan?

Rektor: Man kan ha olika nivåer på detta, dels dem som har varit aktiva dem har ju få se, de har sett att demokrati fungerar. De kan vara med att påverka. De har lärt sig att det handlar om att kompromissa, ge och ta. De har fått en förståelse för den underliggande diskussionen som lett fram till beslutet, mer än beslut på pappret. De aktiva rörde sig kring 15-20 elever. Några satt två år. 100 elever har direkt fått se hur det fungerar. På dessa 100 har elevstyret haft störst inverkan på, de har lärt sig att ta för sig på ett annat sätt, hur man tas med vuxna och hur man tas med myndigheter. De andra är de som inte har varit med i den lokala styrelsen. Där delar man in i två grupper – (1) de som inte brytt sig och (2) de som sett att deras representanter har brytt sig om hur beslut kommit till, men inte bekymrat sig på vilket sätt. Här finns ingen effekt på det livslånga lärandet eller tilltro till vuxenvärlden.

2. Lärande är huvudsakligen socialt.

Sonja: Har elevstyret påverkat den sociala interaktionen/samspelet mellan eleverna, elev -lärare och elev -rektor?

Rektorn: Ja på alla nivåer mellan elev, lärare, rektor och skolans övriga personal. I mitt uppdrag ingick att vara länk till elevrådet. Eftersom ordförande satt med i lokala styrelsen hade man en väldigt bra dialog med eleverna. De fick en annan syn på mig och mitt uppdrag. De såg människan bakom, det blev personligt och bra. Det var vi tillsammans som skulle driva utvecklingen. Jag tror att elevrådet, där alla var med, skapade möten. Eleverna har fått större förståelse för andra program. Mindre vi och dem tänkande. Vi hade besök från en skola utanför, de hade ett nätverk, det var elever som var representanter. Deras reflektion var att det inte verkade finnas en topplista på vilka program som var bäst. Statusen jämnades ut mellan olika program.

3. Lärande är distribuerat

Sonja: Har elevstyret påverkat distributionen mellan eleverna. Med distribution mellan eleverna menar vi att eleverna delar med sig av

sin unika kunskap till varandra. Exempel på detta kan vara att man i ett grupparbete tillför olika delar för att skapa en helhet.

Rektor: Jag vet inte. Man skulle ju önska det att man lärde känna varandra. Genom en demokratisk process har man diskussioner, man kanske lär känna varandra bättre. Vet inte om jag ser någon direkt koppling där. Inom den lokala styrelsen bjöd man friskt på sina egna kompetenser men spridningen var marginell.

4. Lärande är medierat

Sonja: Genom verktyg, som dator, böcker, film, kan vi ”kommunicera” med varandra och även ta del av gammal kunskap. Vi slipper ”uppfinna hjulet”. Har elevstyret genererat fler verktyg av det här slaget?

Rektor: Man kan tänka sig att just verktyget samtal har förstärkts. En stärkt dialog om man ser dialogen som ett verktyg. För att eleverna ska kunna fungera i skolan så är det viktigt att de mår bra. Beslutet om att införa frukost gav ett antal elever som inte hade ätit frukost hemma möjlighet att äta och därmed kanske prestera bättre i skolan. Utan frukost fungerar man sämre. Genom detta beslut fungerar eleverna bättre.

5. Lärande är deltagande i en praxisgemenskap

Sonja: Har elevstyret bidragit till att fler elever har valt ett aktivt deltagande i gemenskapen i klassrummet, matsalen, på rasterna etc.?

Rektor: Ja det tror jag absolut. Det tror jag nog att genom att man river murarna mellan programmen fick eleverna en ökad trygghet. Man visste att ”Nisse hårdrockare” var snäll, genom att man hade kommit i kontakt genom programråd och liknande. Denna trygghet gav ökad kontakt och ett mer aktivt deltagande i gemenskapen. Vi och dem tänkande mellan programmen minskade. Skolans fysiska arkitektur hjälpte till. Man samlades i mitten, man hade inte varsitt hus.

6. Språket är grundläggande i läroprocesserna.

Sonja: Språket har många funktioner. I språket ligger också värderingar. Har elevstyret påverkat språket i någon riktning?

Rektor: Det fanns ju en värdegrund på skolan och i lokala styrelsen som säger att alla är lika mycket värda. I detta ingick att vi inte accepterade ett nedvärderande språkbruk. Man försökte hålla

diskussionen levande om värdegrunden och här hade språkbruket effekt. När man känner varandra så finns det ingen anledning till att använda ett nedsättande språk. Man dissas inte en kompis. Men ett dåligt språkbruk fanns, men inte inom lokala styrelsen, det är de som "inte brydde sig om vilken skola de gick på" som vi inte kunde påverka språkbruket på. Vi kommer inte åt allt sådant. En omöjlig uppgift. Men som lärare och rektor lade vi oss i om vi hörde en kränkning. Men det vet jag inte om det beror på elevstyret eller vår värdegrund. Ales värdegrund är att alla har ansvar för vår skola eftersom det är vår gemensamma arbetsplats. Här räknar vi in komvux, städpersonal, elev, rektor, lärare, vaktmästare. Förvaltningens värdegrund. Vuxnas bemötande gentemot vuxna.

Intervju med lärare Maria

1. Lärande är situerat

Sonja: På vilket sätt har elevstyret påverkat det livslånga lärandet? Dvs har eleverna haft användning av det de lärt sig i skolan, även utanför skolan?

Maria: Att man har en möjlighet att påverka är väl en sak som eleverna under denna tid och även nu efteråt kunde se. Att man kunde visa på en jämlikhet som finns på skolan och som förhoppningsvis även i stora drag finns ute i samhället mellan olika åldrar. Mellan olika förutsättningar kan väl också sägas för precis som ute i samhället finns ju dolda grupperingar, hierarkier kunde väl vara ett annat ord, som finns på skolor också. Elevstyret innehöll ju elever från alla våra program och rektorer, lärare, administrativ personal. Så det var också en sak som man kan ha med sig efter gymnasietiden, att man här jobbade för att det faktiskt fungerade att komma överens om beslut även om man tillhör olika grupperingar.

2. Lärande är huvudsakligen socialt

Sonja: Har elevstyret påverkat den sociala interaktionen/samspelet mellan eleverna, elev -lärare och elev -rektor?

Maria: Jag tror att det här styret ger en helt annan kommunikation mellan olika arbetsgrupper på en skola. Jag tror att det är någonting som man inte kan berätta eller man kan inte förstå om man inte upplever det. Och en elev som går här eller gick på den här tiden kanske inte var helt medveten om detta men när man går vidare eller möter en annan skolform där det berättas om hur de arbetar där eller som för er som studerar till att bli lärare så märker man då att man fick en mycket annan typ av kommunikation mellan lärare och elever och elever och rektor. Man fick en mycket mer jämlikt

sätt att se på varandra och på varandras roller, alla har skolan som sin arbetsplats och därför behöver alla kunna vara med och påverka hur det fungerar. Alla är ju inte lika delaktiga, och framförallt den som är representant eller ordförande är den som är väldigt engagerad och aktivt, men jag tror ändå att den har kunnat smitta av sig och föra vidare sina idéer och sitt genomförande och sin känsla att bli lyssnad på av sina klasskompisar och klasskompisarna ser att deras idéer och önskningar har gått upp på dagordning och behandlats och givit resultat. Nu har jag nästan glömt vad du ställde för fråga?

Sonja: Det var om interaktion mellan eleverna..

Maria: Ja, jag tror inte att eleverna i varje situation i klassrummet alltid är så mycket mer demokratiska eller tänker på varandra eller är med och påverkar just sin studiesituation jämfört med andra skolor det kan jag inte svara på. Men jag hoppas ju ändå att Ale gymnasium är en skola för alla och alla ska vara med och påverka och det har kanske smittat av sig på lektioner, planering och att det smittat av sig till lägre nivåer.

3. Lärande är distribuerat.

Sonja: Har elevstyret påverkat distributionen mellan eleverna? Med distribution mellan eleverna menar vi att eleverna delar med sig av sin unika kunskap till varandra. Exempel på detta kan vara att man i ett grupparbete tillför olika delar för att skapa en helhet.

Maria: Det vågar jag inte svara på egentligen. Jag kan inte säga att jag har sett något som visar på att elevstyret har gjort att eleverna har. Man talar ju om distribuerat ledarskap också att man delar med sig av arbetsuppgifter. Och jag kan inte se den kopplingen och att man har delat med sig. Men jag tycker att man kan se att under elevstyret fanns en sak som gjort det möjligt att dela med sig av kunskaper. Och det är ju de här öppna tiderna då vi har jobbat fritt, studiepassen mitt på dagen. Då eleverna har kunnat fritt välja områden där de har velat studera och de har gått till salar där lärare och ämnet har funnits tillgängligt. Under den tiden har jag inte riktigt upplevt den tiden som en klassrumssituation utan mer haft en gemensam studietid och under den gemensamma studietiden har man hjälpt varandra för att nå ett mål. Där tror jag då att man har delat med sig mer, hjälpt varandra för att komma framåt. Andra sidan har de kanske fått kulturen genom att de då haft demokrati men det kan inte jag säga att jag kan göra en direkt koppling.

4. Lärande är medierat

Sonja: Genom verktyg, som dator, böcker, film, kan vi ”kommunicera” med varandra och även ta del av gammal kunskap. Vi slipper ”uppfinna hjulet”. Har elevstyret genererat fler verktyg av det här slaget?

Maria: Jag vet inte, själva elevstyret har ju en, det bygger ju på demokratisk grund, alla på skolan ska få uttrycka sin åsikt. Det är det som ska föras upp till styrelsen. En representant är ju inte representant som pratar för sin åsikt utan det är ju allas frågor som förs fram. Och vad tänker jag på då, jag tänker på de formerna där de förs fram hur man för vidare information mellan olika klassråd, elevprogramråd, elevråd och styrelse. Det är ett sätt att föra kommunikationen och föra åsikter vidare. Men om den är unik för vår skola vet jag inte eller om det gett fler verktyg vet jag inte.

Alex: Men har det funnits verktyg för att informationen har kunnat gå runt?

Maria: Ja det har funnits ett system, hur information ska komma upp till styrelsen och hur den ska komma tillbaka, vilka vägar är det som den ska gå. Hur ska en elev som sitter i sitt klassrum få sin information? Det finns en representant från klassen, den träffar andra representanter från sitt program, de skickar en representant till skolan, därifrån skickas några till LS. Men ingen extra dokumentation föröver som finns på andra ställen.

5. Lärande är deltagande i en praxisgemenskap

Sonja: Har elevstyret bidragit till att fler elever har valt ett aktivt deltagande i gemenskapen i klassrummet, matsalen, på rasterna etc.?

Maria: Ja det tror jag att det har gjort. När det gäller ett aktivt deltagande i sin skola på skoltid. I början hade vi olika råd med olika tema. Ett råd som levde kvar väldigt länge var ett matråd som behandlat frågor som lokala styrelsen har behandlat, hur vi ska servera frukost är ett beslut som lokala styrelsen tog. I matrådet fanns ju elever som jobbade för att det skulle passa deras bild av hur bamba ska vara. I min senaste klass hade jag en elev som var ordföranden i lokala styrelsen och hon förmedlade ju sitt engagemang inte bara i fakta utan i engagemanget på ett sätt som gjorde att resten av klassen blev medvetna om vad som hände och vad deras påverkansmöjligheter var.

6. Språket är grundläggande i läroprocesserna.

Sonja: Språket har många funktioner. I språket ligger också värderingar. Har elevstyret påverkat språket i någon riktning?

Maria: Hur de uttrycker sig? De som är aktiva har ju blivit mer medvetna om tydligheten i sin framföring hur de uttrycker sig, hur de presenterar sina åsikter eller skolans åsikt eller klassens åsikt. Och kanske hur de bemöter varandra och hur de bemöter kritik. Och hur de uttrycker sig i olika typer av forum, jag tänker på den tid när jag har varit med eller de jag känner som representanter. Jag känner att de mognar eller de blir mer insatta i ett språk som används till större delen efter skoltid eller inom andra organisationer eller politiskt debatter eller i företagsvärlden. Med chefer i olika hierarkier där man inte bara kan säga vad man tycker så att säga utan att man behöver diplomatiskt uttrycka sig ibland så att det passar och mellan olika kulturer som man kommer stöta på.

Intervju med lärare, Arne

1. Lärande är situerat

Sonja: På vilket sätt har elevstyret påverkat det livslånga lärandet? Dvs har eleverna haft användning av det de lärt sig i skolan, även utanför skolan?

Arne: Elevstyret är ett exempel på att jobba i lag, att man fick en samsyn mellan elever lärare och ledning. Ansvaret ligger hos ledningen men det var bra att få råd hos eleverna. Elevsynen är intressant, bra att ta in friska idéer. Organisatörer blir trögare med åren.

Sonja: Kan du koppla det här till det livslånga lärandet?

Arne: Ja det är ju något eleverna har med sig.

2. Lärande är huvudsakligen socialt.

Sonja: Har elevstyret påverkat den sociala interaktionen/samspelet mellan eleverna, elev -lärare och elev -rektor?

Anders: Det var en kärna av elever som var duktiga, lite av en elit, som var väldigt engagerade. Det fanns en risk att de inte hade så bra kontakt med den breda massan. Det hade varit önskvärt om dem hade stormöten. Jag tror att det är viktigt att betrakta eleverna som en bra resurs

Sonja: Skedde detta, att de duktiga engagerade eleverna, delade med sig i ett så kallat stormöte. Hur fungerade det?

Arne: Ja det tyckte jag det gjorde och det fungerade bra.

3. Lärande är distribuerat

Sonja: Har elevstyret påverkat distributionen mellan eleverna? Med distribution mellan eleverna menar vi att eleverna delar med sig av sin unika kunskap till varandra. Exempel på detta kan vara att man i ett grupparbete tillför olika delar för att skapa en helhet.

Arne: Det har alltid varit en öppen skola. Studiepassen blev bra mötesplatser där elever och lärare kunde mötas utanför lektionstid och förkovra sig i olika ämnen. Elevstyret gav upphov till mycket ideellt arbete av eleverna där till exempel olika idrottsturneringar startades enbart av eleverna själva. En väldigt engagerad musiklärare gav över julshowen helt till eleverna så att det blev deras show.

Sonja: Hade detta skett utan att ett elevstyre hade funnits?

Arne: Njae det tror jag inte, elevstyret har gjorde att de vuxna kunde släppa över ansvaret till eleverna. Alla fick mer tid till engagemang i och med studiepassen. Det är viktigt att man har ett förtroende för eleverna så att det inte blir så mycket prestige i allt. Man måste släppa prestigen.

4. Lärande är medierat

Sonja: Genom verktyg, som dator, böcker, film, kan vi ”kommunicera” med varandra och även ta del av gammal kunskap. Vi slipper ”uppfinna hjulet”. Har elevstyret genererat fler verktyg av det här slaget?

Arne: Oj det var en svår fråga. Vissa elever har verksamheter efter skolan och kommer tillbaka till skolan och håller föredrag så att det blir en återkoppling. De yngre eleverna behöver ju förebilder så det ser hur andra har klarat sig efter gymnasiet.

Sonja: Har detta någon koppling till elevstyret?

Arne: Svårt att säga.

5. Lärande är deltagande i en praxisgemenskap.

Sonja: Har elevstyret bidragit till att fler elever har valt ett aktivt deltagande i gemenskapen i klassrummet, matsalen, på rasterna etc.?

Arne: Elevstyret har tvingat skolan att plocka fram förmågor bland eleverna. Eleverna engagerar sig i sms kontakter och datorer, det är naturligt för dem. Sajter med extrauppgifter kan ses som en fara

för då förlorar man kontakt med läraren rent fysiskt. Viktigt att alla kommer till tals. Det är inte alltid den som pratar högst som har det bästa att säga. Det kan vara den tysta tjejen i hörnet. Viktigt att alla får komma till tals. Vi på skolan försöker ju ligga i framkant så att det finns datorer på skolan för alla elever.

6. Språket är grundläggande i läroprocesserna.

Sonja: Språket har många funktioner. I språket ligger också värderingar. Har elevstyret påverkat språket i någon riktning?

Arne: Nej det tror jag inte. Värdegrunden kan påverka sättet man talar till varandra, man jobbar ju mycket med värdegrunden på skolan och detta kan bidra till ett schystare språk. Ungdomarna har sina egna uttryck som påverkar lärare. Gemensamma intressen gör att det går att prata. Jag kan ju prata fotboll med en som är 15 år, det spelar ingen roll, vi pratar ju om samma sak. Gemensamma intressen ger samma språk.

Intervju med eleven Doris

1. Lärande är situerat.

Sonja: På vilket sätt har elevstyret påverkat det livslånga lärandet? Dvs har eleverna haft användning av det de lärt sig i skolan, även utanför skolan?

Doris: Man känner sig ganska stark egentligen, det här med att eleverna hade majoritet i styrelsen, att man rejält kunde göra och bestämma vad som helst egentligen, bara man ville det som elev. Men det var ju inga konstiga frågor som togs upp. Frågor som att "vi ska ha bullar i bamba" förekom inte. Det var ju på en seriös nivå hela tiden. Och jag kommer ihåg när jag, genom min klass, skulle införa cornflakes och müsli i bamba, då så kom ju bambatanterna dit och pratade om liksom att det är mer näring i den riktiga maten och varför man inte ska ta dit müsli och sådant, för då väljer eleverna det i stället. Och då gick vi ut med det i klasserna och sa att "så här sa bambatanterna" och att det kanske inte ska bli så, men vi kan ju rösta om det. Då blev det ändå så att bambatanterna vann.

Alex: Så det blev en diskussion?

Doris: Ja det blev en diskussion. Så det blev det kanske nyttigaste alternativet som van. Men rektorn sa att "Desirée jag tycker det är synd att det inte blir som du ville, att ni inte fick det här med cornflakes och müsli". Men han tog det så fel, han tror liksom att

det var min personliga åsikt han framförde. Det ska ju alltid vara så att det är klassens åsikt man framför. Jag är ju bara budbärare. Det var som att han trodde jag gick in helt själv i den här frågan och det var ju helt fel från hans sida att gå in och säga en sådan sak tycker jag.

Alex: På vilket sätt har elevstyret nu påverkat det livslånga lärandet?

Doris: Det livslånga lärandet... Att man ser demokrati som något viktigt. Att det inte bara är något som politikerna håller på med. Att man ser att det är en levande process att man hela tiden måste ta för sig och vara med att besluta det man kan. Man påverkade ganska mycket som enskild individ bara man engagerar sig och det är ju det man försöker få eleverna att förstå på Ale gymnasiet. Ofta gör man det inte så konkret som man gjorde på ale gymnasiet, eller som man fortfarande gör skulle jag vilja säga. Verkligen gå ner på en liten skola med rejält inflytande och kanske man sen vidare i livet skriver en insändare, att man kan påverka, man har självförtroende och kan ta för sig mer.

2. Lärande är huvudsakligen socialt

Sonja: Har elevstyret påverkat den sociala interaktionen/samspelet mellan eleverna, elev -lärare och elev -rektor?

Doris: Man kanske är på en mer jämbördig nivå. Jag kommer ihåg när vi hade arbetsintervjuer. Man skulle tillsätta en specialpedagog och då var jag med bland annat då. Jag fick läsa igenom en massa intervjuer och sen vid intervjuandet var jag tillsammans med rektor och dem som skulle arbeta med den här personen då. Sen så kom det en lärare från min gamla skola som jag tyckte kunde vara ganska märklig ibland. Hon kunde säga ”tycker ni att Richard ska ha MVG eller VG?” det kunde hon sitta i klassrummet och säga. Det är inte etiskt korrekt som lärare. Då sa jag ju det här till rektorn om vad hon hade gjort och så. Jag förstod ju på dem andra att dem helst ville ha henne som socialpedagog, men bara för att jag sa detta så blev det inte hon som fick jobbet. Det känns ganska jobbigt, det är ju ett jättestort ansvar. Så tänkte man hoppas han blir bra nu han den här nya specialpedagogen och det blev han inte visade sig sen då. Man känner sig nästan skyldig! Hon var ju inte bra heller, det var ju inte mitt fel egentligen att dem bara hade tre stycken att välja på. Sen är det jättesvårt att se på en intervju hur en människa är egentligen. Jag fick nästan för mycket ansvar lades på mig.

Alex: Hur kopplar du det här till frågan?

Doris: Att man tog så stor hänsyn till vad man sa. Avståndet mellan elev lärare, lärare rektor etc. minskade.

Sonja: Tycker du det var positivt eller negativt?

Doris: Det är positivt men det blev nästan slagsida åt andra hållet just där, att man lär eleverna ta för mycket ansvar. Just i den frågan att kring intervjuer, där fick ju jag dåligt samvete efteråt när lärarna sa att han inte var bra att samarbeta. Man har ju inte tillräckligt mycket erfarenhet, som andra personer som är äldre, för att se igenom en människa, så är det ju.

3. Lärande är distribuerat.

Sonja: Har elevstyret påverkat distributionen mellan eleverna? Med distribution mellan eleverna menar vi att eleverna delar med sig av sin unika kunskap till varandra. Exempel på detta kan vara att man i ett grupparbete tillför olika delar för att skapa en helhet.

Doris: Det fanns ju alltid dem som smet undan när det gäller grupparbeten, så är det ju alltid, kan inte säga annat. Att vi var bättre just på Ale när det gäller sådana saker... det fanns ju alltid dem som inte tog ansvar, man har ju olika ambitionsnivå när man går in i en klass. Det finns ju så många olika individer och så i en klass. Men klart man hjälper varandra. Jag vet inte om man kan säga att det är bättre sammanhållning i klasserna bara för att vi hade elevstyre... nej jag tror inte att man kan se den kopplingen direkt så, nej. Men däremot när det gäller demokrati så tycker jag man distribuerade den på ett bra sätt. Alla representanter i alla klasser berättade ju för alla andra om både stort och smått.

4. Lärande är medierat

Sonja: Genom verktyg, som dator, böcker, film, kan vi "kommunicera" med varandra och även ta del av gammal kunskap. Vi slipper "uppfinna hjulet". Har elevstyret genererat fler verktyg av det här slaget?

Doris: Man hade ju mer kontakter utåt. Skolan hade ju många kontakter utåt på grund av sitt bra arbete med elevdemokrati och det kom trainees till skolan och då fick man sitta med som elevrepresentant och berätta vad vi gjorde i styrelsen och hur det gick till. Det var ju många som åkte iväg på kurser för att lära sig mer om demokrati. Så kontakter utåt hade vi ju väldigt mycket. Och även skolan jobbade mycket med andra skolor, man fick t.ex. åka iväg till Estland för att se hur skolorna hade det där. Det var en väldigt öppen skola så skulle jag vilja säga. Det var kanske synen på lärande som gjorde detta, att man lär sig bättre genom möten. Det sätter sig så mycket mer känslomässigt. Samsynen som finns på

skolan försöker nog skapa så bra miljö som möjligt på skolan. Detta är kanske en konsekvens av det synsättet.

5. Lärande är deltagande i en praxisgemenskap.

Sonja: Har elevstyret bidragit till att fler elever har valt ett aktivt deltagande i gemenskapen i klassrummet, matsalen, på rasterna etc.?

Doris: Vilken svår fråga. Ja varför inte det här med nästan gratis frukost. Detta ledde till att man satt med sina klasskompisar på morgonen. Detta förslag var ju något som röstades igenom genom eleverna. Det var ett tillåtande klimat på lektionerna. Många lärare hade med sig det här att eleverna skulle växa som människor att det skulle få ta ansvar. Man blev ju intresserad på demokrati på annat sätt också. Vi åkte t.ex. till ungdomsriksdagen och det var något vi kom på helt själva.

6. Språket är grundläggande i läroprocesserna.

Sonja: Språket har många funktioner. I språket ligger också värderingar. Har elevstyret påverkat språket i någon riktning?

Doris: Ja alla som satt med i styrelsen, jag menar den som var elevstyrelsens ordförande, han var ju en sådan kille som nästan skolkade från allting. Han var ju inte en seriös person för fem öre. Privat var han värsta svinet. Han svinade ner hela rummet med snusar, gamla burkar och massa skit. Men när han var på styrelsemöte ja då pratade han jättefint och byråkratiskt, men inte annars. Man blev nästan äcklad av att se den förändringen. Ögontjäneri eller ”örontjäneri” kanske man kallar det. De som blev ordförande var ofta manipulativa och gjorde det för pengarna. Det var ju många skumma saker som pågick. Vi gick till rektorn och talade om att ordförande tjänade pengar, men han brydde sig inte. Det var ju inget man talade om, att ordförande tjänade massor av pengar på det här. Då sitter man med av fel anledning, för han var ju verkligen värsta svinet!

Intervju med eleven Anja

1. Lärande är situerat

Sonja: På vilket sätt har elevstyret påverkat det livslånga lärandet? Dvs har eleverna haft användning av det de lärt sig i skolan, även utanför skolan?

- Anja: För mig har det inte haft någon påverkan på mitt livslånga lärande. Jag var väldigt fokuserad på mig själv. Mina betyg var viktiga. Det jag engagerade mig i var saker som gynnade mig. Jag var t.ex. med i en idrottskommitté. För det gynnade mig. Men inte så att jag var med i något elevråd. Jag tänkte nog inte så mycket på att det var eleverna som hade något styre.
- Sonja: Idrottsstyrelsen, var det något som du hade varit med i även om det inte var elevstyre?
- Anja: Ja, fast där kände jag just i den idrottsstyrelsen var det vi som bestämde, det var vi som anordnade tävlingar och fixade och donade lite och det var jätteroligt, där var det vi som bestämde själva. Jag tror vi bara var elever, kanske någon lärare som hjälpte till ibland. Det kan jag säga att det har jag haft nytta av.
- Sonja: Vet du om det var skolans klimatet som gjorde att ni fick styre just i idrottskommittén?
- Anja: Jo det kan det nog ha varit. Det kan det nog. Men vi var väldigt drivna och jag vet inte om det var för att eleverna hade majoritet som gjorde att vårt engagemang blev möjligt. Vi fick saker gjorda. Så det är svårt att säga.

2. Lärande är huvudsakligen socialt

- Sonja: Har elevstyret påverkat den sociala interaktionen/samspelet mellan eleverna, elev -lärare och elev -rektor?
- Anja: Elevstyret har ju påverkat. Det är klart att om man känner sig engagerad i skolan så är det mycket roligare att gå dit. Det var trevlig stämning bland studenterna. Miljön kan nog ha påverkats mycket, eleverna emellan. Det var en trevlig skola att gå på. Såg ingen mobbning, sällan bråk, kanske mellan kompisar, inget allvarligt, ingen blev hackad på. Trevlig stämning. Det kändes som att det var vår skola.

3. Lärande är distribuerat

- Sonja: Har elevstyret påverkat distributionen mellan eleverna? Med distribution mellan eleverna menar vi att eleverna delar med sig av sin unika kunskap till varandra. Exempel på detta kan vara att man i ett grupparbete tillför olika delar för att skapa en helhet.
- Anja: Det är svårt att säga, eftersom att den distributionen jag varit med om sker ju inom klassen, och det var ju en klass där de flesta var motiverade så det är svårt att säga om elevstyret har hjälpt till med

det. Det är svårt att koppla samman, för det är ju klart att man delade med sig till de andra.

Sonja: Det är inget du tror kommer specifikt ifrån elevstyret?

Anja: Nej det tror jag inte. Det har ingen koppling till elevstyret. Kanske om man haft någon aktivitet utanför ämnet. Kanske mer där men inte inom kärnämnen.

4. Lärande är medierat

Sonja: Genom verktyg, som dator, böcker, film, kan vi ”kommunicera” med varandra och även ta del av gammal kunskap. Vi slipper ”uppfinna hjulet”. Har elevstyret genererat fler verktyg av det här slaget?

Anja: Jag känner ju att vi aldrig saknade någonting där, vi hade ju ett jättebra bibliotek och tillgång till datorer och tidningar. Det fanns ju där. Sedan om det berodde på elevstyret vet jag inte, när vi började där var det en ganska nybyggd skola. 4-5 år. Jag kan ju tänka mig att eleverna varit pådrivande att det skulle finnas mycket datorer. Det är ju något som ändå gymnasiet vill skylta med som reklam att de har mycket datorer. Men hade vi saknat något så tror jag inte det hade varit några som helst problem att ta upp det och prata med de ansvariga för att få in fler datorer eller tidsskrifter.

5. Lärande är deltagande i en praxisgemenskap

Sonja: Har elevstyret bidragit till att fler elever har valt ett aktivt deltagande i gemenskapen i klassrummet, matsalen, på rasterna etc.?

Anja: Ja, jag tror att om man vet att man har något att bestämma om så vågar man nog säga mer saker. Det kan ha varit uppmuntrande. Sedan så blir det väl som på alla andra gymnasier väldigt uppdelat. Naturarna för sig, samhällarna för sig, där borta sitter barn och fritid och där borta esteter. Det var väldigt uppdelat även i matsalen. Men eftersom att det inte fanns någon mobbning eller som jag märkte av så var eleverna nog inte rädda för att säga vad man tyckte och diskutera och så. Inställningen på skolan var att vad eleverna tyckte var viktigt och kan påverka så tror jag att det var fler som vågade prata och säga sin åsikt. Så det tror jag kan ha påverkat. Fast jag vet ju inte men det kändes som att det var en väldigt positiv stämning. Och det man sa var viktigt.

6. Språket är grundläggande i läroprocesserna

- Sonja: Språket har många funktioner. I språket ligger också värderingar. Har elevstyret påverkat språket i någon riktning?
- Anja: Jag tror att man blir mycket mer medveten om vad man använder för språk om man sitter i en liten grupp och ska besluta något. Då tänker man mycket mer på hur man säger saker. Och tänker mycket mer på vilket språk man ska använda för att det man säger ska låta viktigt och korrekt. Att man inte lägger till så mycket slang och talspråk. Då tas man inte lika mycket på allvar, får inte så mycket respekt. Och sen så tror jag också att de vuxna som du sa lärare, rektor talar nog med mer respekt om de vet att eleverna kan påverka. Jag tror det kan bli mer ömsesidig respekt som leder till att man talar med varandra med ömsesidig respekt.
- Sonja: Kan du koppla detta till elevstyret?
- Anja: Ja det tror jag för då ses man av vuxna lite mer som jämlika av dem och man har lika mycket att säga till om.

Intervju med eleven Mathias

1. Lärande är situerat

- Sonja: På vilket sätt har elevstyret påverkat det livslånga lärandet? Dvs har eleverna haft användning av det de lärt sig i skolan, även utanför skolan?
- Mathias: Jag förstår frågan och det kommer att bli ett långt svar, det får ni leva med. Det som var på vår skola då hade ju eleverna det inflytandet på lärarnas anställning t.ex. och det fick ju eleverna att hamna i en viss maktposition. Sen vet jag inte i min klass då om de var medvetna att utnyttja den här positionen eller inte. För vi hade vår klassföreståndare, han var ju mer eller mindre rädd, alltså för eleverna, han vågade inte säga till dem på skarpa även om det var något riktigt allvarligt. Så här var det, jag började i klassen och vi var 20 brudar och 5 grabbar, drömscenariot. Tills det hade gått några veckor och vi fattade att det bara var militanta feminister allihopa. De använde sin makt och skrämde upp läraren, hans lektioner följde det som de ville prata om, började de prata om hur män varit onda mot kvinnorna genom åren då tog han upp det och så var det nästan varje samhällslektion. Under hela sista året var det så. Sen gjorde då tjejerna massa meningslösa grejer eller ja tester på killarna på så sätt att tjejerna satt i en ring och killarna satt på marken i mitten och så fick vi höra skit om hur dåliga män har varit, läraren satt med, och detta har jag kollat upp i efterhand och det var olagligt så får man inte bete sig professionellt och låta det gå men eftersom att de hade sådan makt över honom så kunde han inte göra något. Det slutade med att jag slutade gå på

samhällslektionerna. Alla killar försvann från lektionerna och sen fick de ha sina feministmöten, detta resulterade ju att mina betyg i samhäll när vi diskuterade dem i slutet av trean skulle bli IG för jag var inte närvarande, då tog jag tag i det och visade framfötterna och var riktigt bestämd och sa till läraren att han blivit rundhunsad som en liten kärring och jag vet inte om han insåg det men när jag kom hem efter studenten och öppnade mina betyg så hade jag VG. Jag är inte förtjänt VG men jag hade inte accepterat IG. Det är det jag tagit med mig från det, ser inget positivt, lärare ska vara lärare. Det är de som står högst upp i hierarkin i skolan och det ska inte finnas en chans att om eleverna är många att de bestämmer vem som ska gå och vem som ska stanna, då förlorar han sin auktoritet och då ballar det lätt ur. Sen beror det också på läraren om han är en liten mes. Men alla som gått lärarutbildningen är ju alla oroliga om sina jobb och att ha det i sin ryggsäck att blivit sparkad av eleverna kan jag tänka mig är svårt att få jobb i ryggsäcken.

Sonja: Det du menar att du har med dig, handlar mycket om att elevdemokrati inte fungerar?

Mathias: Inte det minsta! Det kan vara jättebra om eleverna får vara med och bestämma om det ska vara coca cola eller pepsi i matsalen, men utöver det ska lärarna ha sista ordet i allt!

Sonja: Det är ingenting i själva lektionerna som du känner att du tagit med dig?

Mathias: Det är ju så svårt att jämföra för jag har ju bara gått i skolan en gång och på detta viset, men det var ju så att i slutändan, med lärandet, all pedagogik så spelar det nog ingen roll, det är ju upp till lärarens individuella, för alla lärare fungerade ju under det här elevstyret så att säga, men vissa lärare lärde man sig mer av och andra lärare lärde man sig mindre av, så att det gjorde ju ingenting på själva lektionerna. Utlärningen eller labbandet var upp till själva individen.

Sonja: Kan du koppla detta till elevstyret?

Mathias: Nej.

2. Lärande är huvudsakligen socialt

Sonja: Har elevstyret påverkat den sociala interaktionen/samspelet mellan eleverna, elev -lärare och elev -rektor?

Mathias: Alltså det var samma tugg som i högstadiet. Det är ju inte så att vi har suttit och pratat om, ”ska vi anställa den här eller den här?”. Eller om vi ska göra det här eller det där på våra lektioner. I grund

och botten så är alla lektioner styrda av den där mallen som staten ger ut varje år.

Alex: Läroplanen menar du?

Mathias: Ja läroplanen kanske den heter, där står det egentligen vad som ska vara med, och hur de lär ut det, jag har aldrig blivit förfrågad av läraren om det här var ett bra sätt? Kan vi göra på något annat sätt?

Sonja: Har samspelet mellan elever, lärare och rektor ökat i och med elevstyret?

Mathias: Inte bland elever, men mellan elev -lärare, det var ju ett jättegapp i nian, men i första ring pratade läraren till en som en vuxen ”kar”, i nian blev man tillsagd mer om vart man skulle och så. I gymnasiet sågs man mer som en man, nu flummade jag iväg på frågan.

3. Lärande är distribuerat

Sonja: Har elevstyret påverkat distributionen mellan eleverna? Med distribution mellan eleverna menar vi att eleverna delar med sig av sin unika kunskap till varandra. Exempel på detta kan vara att man i ett grupparbete tillför olika delar för att skapa en helhet.

Mathias: Jag vet inte, det är ganska svårt att jämföra när man inte haft något annat. Men bland mina kamrater har det alltid varit så att man alltid delat med sig, sen om det beror på personligheten eller själva elevstyret vet jag inte. Var och en försöker hjälpa sin kamrat. Det var en lurig fråga. Jag vet inte om elevstyret hade något med det här att göra som man hade mitt på dagen. Eget arbete där hade man verkligen tid att påverka, vi gjorde mycket i och för sig som inte hade med skolan att göra som att spela kort som andra ungar men att komma ifrån sitt klassrumsgång kunde man ju göra då. Vår skola var ju två byggnader, den ena byggnaden var ju vi vanliga, och sen hade vi esteterna och mediafolket och de kom in då och då fick man chans att umgås med en sådan människa och höra vad han hade att säga och det tror jag påverkade oss väldigt mycket, man vidgade sina vyer. Annan kontakt än med den man var van vid. Så det med eget arbete om det nu var kopplat till elevstyret så skulle det vara en mycket bra grej för distributionen.

4. Lärande är medierat

Sonja: Genom verktyg, som dator, böcker, film, kan vi ”kommunicera” med varandra och även ta del av gammal kunskap. Vi slipper ”uppfinna hjulet”. Har elevstyret genererat fler verktyg av det här slaget?

Mathias: Ja det har det verkligen, de slängde ju upp massa datorer överallt på alla gårdar för att eleverna ville ha mer tillgång till internet. Sen var det så att... jag vet inte... när elever bestämmer så är det deras grundtanke och argument att de ska använda datorerna i skolarbetet men det användes till 90% av att kolla sin mail som inte hade med skolan att göra. Så grundtanken var fin men sen att... ja vi snackar ju om barn, när barn får bestämma ...det kanske låter gulligt men det kan bli fel även om tanken är god. Så jag vet inte, jag anser att om man ska ta sådana stora beslut där skolan ska lägga ner pengar på datorer när de bara

5. Lärande är deltagande i en praxisgemenskap

Sonja: Har elevstyret bidragit till att fler elever har valt ett aktivt deltagande i gemenskapen i klassrummet, matsalen, på rasterna etc.?

Mathias: Människan är ju en social varelse och vare sig vi hade haft elevstyret eller inte så hade vi sökt oss till olika människor. Rikta sig utåt. Elevstyret på Ale gymnasium, där jag gick, var det en väldigt skön stämning om man jämför med många andra skolor där jag både hört om och kanske hälsat på. Fått många roliga historier från olika gymnasier där det är väldigt segregat, där har vi invandrarna, där har vi svennarna där har vi esteterna. På Ale blandades det ihop lite och det kanske beror på karaktären hos oss bönder att vi har det starka behovet av att visa vart man står i hierarkin. Så med eller utan elevstyret hade nog vår skola fungerat ypperligt ändå.

6. Språket är grundläggande i läroprocesserna.

Sonja: Språket har många funktioner. I språket ligger också värderingar. Har elevstyret påverkat språket i någon riktning?

Mathias: Det måste jag nog säga för när man kommer till gymnasiet är det en övergång, man ska bli en vuxen människa, man lägger genom elevstyret ansvar på elever. När de som spolingar ska bemöta en vuxen människa som arbetat i flera år ska eleven då berätta vad som är rätt och fel. Då kommer det bli mer vuxet språk som de inte riktigt behärskar, vilket jag tycker är riktigt underhållande. Jag kommer ihåg själv när man ska dra iväg med ett ord som man bara hört en gång och hoppas på att ingen ska se igenom det ha ha. Ingen säger någonting och man känner sig som kungen ha ha. Det blev en lite rolig grej utav det. Man ska ju bli vuxen och då ska man ju försöka komma ifrån alla fula ord.

- Sonja: Kan man sammanfatta det med att eleverna försökte få språket att låta mer vuxet?
- Mathias: Ja, på både gott och ont, det är ju bra att de lämnade de här fjanterierorden, mycket fula ord och sen försökte man bli vuxen och då kastades man över med svåra ord och de sa att de här ska ni lära er för att använda i vuxna konversationer, det är jättebra att de får lära sig men kanske få ta det i svenskan så att de får lära sig vad allt betyder.

Studieguiden

1. Lärande är situerat. På vilket sätt har elevstyret påverkat det situerade lärandet?
2. Lärande är huvudsakligen socialt. Har elevstyret påverkat den sociala interaktionen/samspelet mellan eleverna, elev -lärare och elev -rektor?
3. Lärande är distribuerat. Har elevstyret påverkat distributionen mellan eleverna? Med distribution mellan eleverna menar vi att eleverna delar med sig av sin unika kunskap till varandra. Exempel på detta kan vara att man i ett grupparbete tillför olika delar för att skapa en helhet.
4. Lärande är medierat. Genom verktyg, som dator, böcker, film, kan vi ”kommunicera” med varandra och även ta del av gammal kunskap. Vi slipper ”uppfinna hjulet”. Har elevstyret genererat fler verktyg av det här slaget?
5. Lärande är deltagande i en praxisgemenskap. Har elevstyret bidragit till att fler elever har valt ett aktivt deltagande i gemenskapen i klassrummet, matsalen, på rasterna etc.?
6. Språket är grundläggande i läroprocesserna. Språket har många funktioner. I språket ligger också värderingar. Har elevstyret påverkat språket i någon riktning?